

ТИЖНЕВИК - REVUE HEBDOMADAIRE - TRIDENT UKRAINIENNE

ORGANE DE LA LUTTE POUR L'INDÉPENDANCE DE L'UKRAINE

FONDÉ LE 15 OCTOBRE 1925 PAR SIMON PETLURA

Число 9 (659) Рік вид. XV. 5 березня 1939 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr.

Париж, неділя, 5 березня 1939 року.

Побідне наближення іспанської національної влади до закінчення цивільної війни увінчалось ще одною перемогою, вже на полі міжнароднім. Дві великі держави — Англія і Франція, що знаходились в офіційних стосунках з Іспанією «червоною», узнали ген. Франка за єдиного представника Іспанської Держави.

З цього часу остаточно зарисовується цілковита перемога нової Іспанії. Ця країна світові тепер представляється своїм новим сбличчам, викуваним в горнилі війни та морі пролітої крови, що привели до псбиди національних здорових сил іспанського народу над ріжними силами, в тому числі й комунізмом.

Останніми днями офіційні узнавання de jure влади ген. Франка, слідом за вказаними великими державами, посипались од багатьох інших держав, що до цього часу з тим узнанням ще утримувались.

Що-до нас, то ще два роки тому мали ми нагоду вислати нашого кореспондента до національної Іспанії, який міг засвідчити новій Іспанії українські побажання успіху в боротьбі проти то-

го самого ворога, проти якого український народ веде таку вперту боротьбу на протилежному кінці Європи от уже двадцять год. І це ще тоді, таким чином, ми зазначили наше сприятливе ставлення до нової Іспанії.

Україна й Іспанія, далеко одна од одної положені, ніколи в історії не мали тісніших зв'язків. І це останні бурі, що котяться по землі й хвилями своїми зачіпляють все нові країни й народи, зачепили й Іспанію, після того, як зпричинились уже до упадку Української Держави. Та сама небезпека, однаковий ворог раптом наблизив наші дві країни, поставив їх як би ближче до себе, коли опинилися вони разом на одному протимосковському, протисовітському фонті. Країна з крайнього Заходу і країна з крайнього Сходу Європи опинились поруч себе волею долі, волею ходу історії.

Іспанія вже виграла свою боротьбу і недалекий той час, коли вона займе належне їй місце у світі. Україна свою боротьбу ще веде далі. Але й для України вже недалекий той час, коли й вона займе належне й відповідне їй місце «в народів вольних колі», як в одному із своїх геніяльних віршів сказав великий український поет, який тако-ж носив прізвище — Франко.

ЗОВНІШНІ ПОРАЗКИ І ВНУТРІШНІ РЕФОРМИ ССРС

Доба реформ в Росії розпочиналась по кожній поразці московської зброї, починаючи від Кримської війни і кінчаючи світовою війною. Різниця між попередніми і большевицькими «реформами» була та, що попередні не нищили старої суспільної основи громадянства, отже й можливості дальших реформ. Скасування кріпацтва не знищило дворянства і земельної посілости взагалі, тако-ж як Державна Дума не порушила поважно ані старої російської бюрократії, ані старих господарських відносин. Большевики-ж не мали ніякої спроможности вдержати старі класи московського громадянства, коли їх завданням було зруйнувати всі господарські і суспільні основи, на яких було збудовано державну самостійність поневолених націй старої Росії. Лише розюшені горди московського люмпен-пролетаріату були в стані зруйнувати творчу сполуку українського селянства, ро-

бітництва і національної інтелігенції, тому ці горди й було створено без огляду на те, що вони коштували саму московську націю. Свідомо чи ні, — питання інше і другорядне. Зрештою, коли українське селянство спромоглося в добі НЕП'у відбудувати наново свою господарську основу, московський уряд спрямував на нього вже цілком свідомо зграї комуністичних розбишак, уряджуючи «колективізацію хліборобства». Відтак перетворили дві п'ятилітки ССРСР в механізовану і централізовану диктатуру московського імперіялізму, в межах якої не лише поневолені нації, а й саме московське населення робилися все більше звичайними додатками до фабричних машин і хліборобських тракторів. Але тупе вдоволення кремлівських можновладців, висловлене недавно «Известиями», що «хліборобство зробилося властиво додатком до промислу», тривало не довго. Коли зле пристосовання людського додатку до совітських машин загрожувало що найбільше голодовою смертю, чуженациональне населення совітської Росії, на яке систематично перекладалося всі наслідки і механізованого хаосу совітського промислу, і посух чи інших живлових нещастя на московських теренах, то неможливість повернути поневолене населення в звичайні машини до стріляння у війську примушує московський уряд гарячково заходитися навколо переведення «реформ». Реформаторські заходи Сталіна і компанії виглядають тим трагі-комічніше, що вони-ж самі зруйнували всі господарські і суспільні основи всякого органічного громадського життя не лише в межах поневолених націй, а серед самого московського населення. Отже нема дива, що нова «деба реформ» розпочалася виданням кількох десятків указів в напрямі найжорстокішого пристосовання робітництва до найбільшого використання машин в промислі і сільським господарстві, про що ми недавно писали докладніше. Відповідю на ці «реформи» були страйки, заворушення і криваві розрухи робітництва, як повідомляють чужинецькі, а зокрема шведські і фінляндські часописи, не лише на землях поневолених націй, а й по кількох промислових осередках самої Московщини, з Москвою і Ленінградом включно. Ми не маємо можливості перевірити належно повідомлення цих часописів, вважаємо навіть пересадним повідомлення з Стокгольму про заведення стану облоги в Ленінграді. Але, як то кажуть, нема цілком диму без вогню. Навіть пересадні повідомлення цього роду нищать значно рештки політичних впливів Москви в Європі і денервують московський уряд. До того-ж самі намагання кремлівських можновладців зменшити невдоволення робітництва останніми дуже реальними господарськими реформами при допомозі дуже нереальних суспільно-політичних реформ свідчать виразно, що розвиток зовнішніх і внутрішніх подій заганає московський уряд все більше в сліпий кут.

Великі політичні успіхи Німеччини та Італії в Європі та перемоги іспанської армії Франка над іспанськими большевиками,

доводять виразно, що основою збройної сили держави може бути лише об'єднана навколо свого проводу нація. Про загальні політичні наслідки поразок хінських і іспанських большевиків для московського уряду вже писалося тут докладніше, тим часом варто зазначити лише новий факт того, що західні великодержави висунули тепер проєкт зліквідувати наслідки іспанської війни шляхом «інтернаціональної» конференції, в якій мали б взяти участь Франція, Англія, Німеччина, Італія і сама Іспанія, але не ССРСР. Цей проєкт тим характеристичніший, що недавно ще західні великодержави проєктували інтернаціональну конференцію з участю московського уряду. СРСРська дипломатія не вважає справді ще своєї справи в Європі цілком безнадійною.

Але московському урядові не лишається властиво нічого иншого, як зброїтися та намагатися заспокоїти обурення населення новими обіцянками та новою комедією реформ.

Нову добу «щасливого життя» має розпочати XVIII з'їзд ВКП(б) в початку березня. Він має довершити перехід від соціалізму до комунізму, на основі засади «кожному відповідно до його потреб, від кожного по його здібностям». Згідно з цією засадою потреби передового стаханівця приблизно в десять разів більші, ніж середнього радянського працівника і приблизно в п'ять разів більші, ніж потреби університетського професора. Матеріальні основи цього «комунізму» має створити третя п'ятилітка, що кінчатися в 1942 р. Статистичні зазначення її майбутніх досягнень можемо тим часом спокійно поминути не лише тому, що статистичні дані майбутності мають ще меншу реальну вартість, ніж сучасності, а й тому, що й найбільший визиск чуженаціональних земель ССРСР не зможе ніколи вдоволити жадань московського імперіялізму та постачити досить засобів на безмежні московські зброєння, як це доводять, наприклад, астрономічні цифри нового британського програму морського та повітряного озброєння. Отже московський уряд не має ніякої можливості зменшити визиск народних мас, не руйнуючи цілої будови московського імперіялізму в межах ССРСР і в цілیم світі. Тому всі намагання московської олігархії спрямовано тепер на утворення уприв'лейованої верстви в радянських підприємствах, на які могла б спертися московська диктатура не лише в самій Московщині, а й по «союзних» та «автономних» республіках. «Известия» з 8. II принесли указ найвищої ради ССРСР про відзначення орденами і медалями по-над тисячу працівників колхозів, совхозів, партійних і радянських органів українського сільського господарства. Ці відзначення сполучені, як відомо, з де-якими матеріальними здобутками, а до того-ж відкривають шлях до радянської «аристократії», отже цілком безвартними вони не є. Той-же самий часопис зазначає докладно й одверто, чого московський уряд чекає від цих відзначених українців, а саме: «Відзначення значної групи працівників сільського господарства спонукає напевно колхозники, совхозники і МТС України до нових досягнень. У ССРСР

з славетною плеядою нових орденосіїв на чолі здобуде напевно під проводом товариша Хрушова перемогу в змаганнях з іншими республіками...»

Потік відзначень, що ллється останніми тижнями на «безпартійних» і партійних большевиків, а зокрема військових, має бути властиво лише приготуванням для тої золотої доби, яка має розпочатися для нової совітської аристократії по з'їзді. Проекти законів, оголошені Молотовим і Ждановим, передбачають не лише скасування дотеперішніх обмежень і волокити при вступі до партії, а й особисте «забезпечення» членів партії та совітських установ. Верхом всіх реформ має бути скасування масових чисток. По двох десятиках років сумного досвіду прийшли московські законодавці до переконавання, що найбезпечніші «вороги народу» були звичайно й найзручніші та все спромогалися уникати чисток, спрямовуючи їх на голови «пасивніших, але порядних большевиків». Отже від тепер кожному оскарженому буде забезпечено право боронитися особисто проти оскаржень. Як мало користи мають з цього оскаржені, довели зрештою вистачаюче великі московські процеси.

Інтелектуальні передумови «переходу від соціалізму до комунізму» має витворити «совітська інтелігенція» «вихованням мас». Про це писали «Изв.» з 9. II наступне: «Соціалістична правосвідомість, нова мораль совітської людини росте і шириться, що виявляється в стаханівськй русі. При тім совітській інтелігенції припадає гігантська роля в усіх ділянках соціалістичної розбудови — у виробництві, в совітськй апараті, в просвіті, в науці і мистецтві, в червоній армії і у флоті — всюди інтелігенція виявляє відданість партії...» З цього демагогічного, справжнього московського «блудословія» виступає цілком виразно пропозиція кремлівської олігархії «совітській інтелігенції» перебрати провідну ролю в посиленні визиску народніх, передусім чужонаціональних мас на користь московського імперіялізму. Нема найменшого сумніву, що стаханівство в його індивідуальнім та груповім застосованні кінчилось цілковитою поразкою. Воно коштувало відносно досить дорого совітськй господарці, не підносячи при тім загальну видатність праці, але дезорганізуючи цілі підприємства. Тому дотеперішніх стаханівців буде повернено правдоподібно у майстрів, що не заробляли пересічно й третини стаханівськй платні, загальну виробну норму буде значно підвищено, а мінімальну норму платні зменшено. Це буде зватися «колективним стаханівством». «Правда» з 10. II пише в цій справі наступне: «Новим етапом має бути колективна організація стаханівськй праці. Тези доповіді Молотова зазначають, наприклад, необхідність «організувати добуття вугілля на основі впровадження в усіх вугільних районах суворого розподілу циклічної роботи» — основи стаханівськй виробничої праці шахтарів. А розподіл циклічності (методи, при якій на кожному окремім відтинку має бути переведено цілий цикл робіт) і є розподілом ко-

лективної організації стаханівської роботи. Перехід від стаханівських бригад до стаханівських підприємств затримувалося у нас невмінням переводити належно організацію праці і виробництва в багатьох підприємствах. З цього випливала неповність праці-ного дня, нечинність машин. Мартенівські печі простояли, наприклад, без роботи протягом 10 місяців 21,6 відс. цілого календарного часу. Піднести комуністичне виховання працівників значить збудити в кожному з них соціалістичне відношення до праці...»

Оскільки безнадійні плани московські збільшити поважно визиск населення новим стаханівством, видно перед усім з того, що цей «рух» вмер властиво там-же, де його було створено, на Україні, яка являється міродайним осередком совітського вугільного і тяжкого промислу. З цим не криються ані панове Молотов та Жданов в своїх передконгресових промовах, ані совітська преса, що говорить виразно переважно про український промисел і господарство взагалі. Стаханівська система визиску зазнала поразки головню через опір українського та иншого чуженаціонального робітництва. Тепер звертається московський уряд до совітської московської і чуженаціональної інтелігенції з пропозицією перебрати провід в реорганізації визиску робітництва шляхом «колективного стаханівства». Терор, що лютує в ССРСР, не дає, розуміється, можливости інтелігенції відповісти на пропозицію уряду з тако-ж одвертістю, з якою цю пропозицію було зроблено. Але фактична відповідь московської та чуженаціональної інтелігенції на неї ні в яким разі не може бути однаковою. Це цілком зрозуміло. Перед москвинами стоять лише дві можливости — повалити свій уряд, чи порозумітися з ним, але поневолені нації мають і третю можливість—відокремитися від Москвщини. Валити свій уряд москвини не зважуються, боючись, що поневолені нації можуть використати нову московську революцію, щоб визволитися з московського ярма. Отже лишається лише порозуміння; і ми бачимо, справді, що порозуміння та співробітництво між московською еміграцією та московським урядом в останнім часі швидко зростають, тим часом як боротьба української та инших протимосковських еміграцій зростає ще швидшим темпом. Отже кожне московське припущення відносно того, що українська інтелігенція могла б зрадити свій народ, треба рішуче відкинути. Вона дасть тепер таку-ж відсіч, як в часі процесу Єфремова і товаришів. А цим буде зруйновано й план московського уряду утворити нову послужну йому інтелектуальну верству. Оскільки-ж московський уряд не буде в стані відповідати на зовнішні поразки внутрішніми реформами, будуть вони все тяжчими ударами по московському імперіялізму аж до остаточного розбиття ССРСР, що служить основою для нього.

М. Данько

« Хата Козака » в Плотичному
*Власність місцевого Відділу Українського Центрального Комітету
в Польщі*

З - Н А Д В Л Т А В И

(Листи з Праги)

П

12 лютого відбулися вибори до сойму Карпатської України. Наслідки цих виборів, блискуча перемога українського національного списку була для чеських політичних кол одною з тих мало приємних несподіванок, до яких на протязі останніх місяців вони мусіли привчитись. Серед активних нині політичних діячів було чимало таких, які мали надію, що вибори принесуть їм сатисфакцію за мало вдалу подорож до Хусту генерала Прхали. Цієї сатисфакції вони не дочекались і мусіли прийняти наслідок виборів, як факт. Прийняли вони, очевидно, цей факт без жадного захоплення. Ті дві газети, які репрезентують політичні напрямки, що несуть найбільшу відповідальність за поширення москвофільської деморалізації на Закарпатті, — «Venkov», що стоїть найближче до теперішнього прем'єра Берана, і «Národní Listy», — подали інформації про наслідки

виборів, оминаючи жадних ширших коментарів. В цілому вибори на Закарпатті, як правильно констатував «Poledni List», викликали на Заході найбільший інтерес і більше зацікавлення, ніж в самій Чехії. Хоч для Заходу в цьому випадку ходило про цілком чужий для нього край і народ, а для чехів — про складову частину їхньої федеративної держави.

Не знаємо, може ставимо ми до чеських політичних кол занадто великі домагання, коли хочемо, щоб вони мали і активний інтерес і правильне розуміння тих процесів, що мають місце тепер на Карпатській Україні. Фактом лишається, що чехи й досі не можуть опам'ятатись і не можуть вийти з тої кризи, в якій вони опинились після Мюнхена. Коли, заховавши непорушним свій державний апарат, чеські керуючі кола мали можливість більше-менше полагодити частину зовнішніх ускладнень, що їх втворила нова ситуація держави, на фронті ідеологічному, в області визначення тих шляхів, якими має йти розвиток держави і нації, серед чеського громадянства панує повна безрадність. На обрії нема жадних ознак того, як ця сучасна ідеологічна криза буде полагоджена. Чехи після Мюнхену опинились на манівцях, без ідеї, без цілі, без плану.

Зовнішнє полагодження чеської ідеологічної кризи шляхом створення після дуже довгих терть системи двох партій: партії національної єдності і народньої партії праці ще зовсім не означає, що ця криза полагоджена по суті. Перше за все невідомо, чи ця двопартійна система остаточно усталена. Існують тенденції трактувати цю систему лише як переходовий стан, який в майбутньому має довести до системи однопартійності. З другого боку, треба мати на увазі, що партія національної єдності, яка претендує тепер на керівництво національним життям, фактично ще дуже далека від свого ідейного оформлення. Це й досі в значній мірі механичне об'єднання тих окремих партійних груп, що ввійшли до його складу (аграрники, національні демократи, народні соціалісти, клерикали, фашисти, національна ліга, промислово-торговельна партія); ці групи заховують і тепер до певної міри свою організаційну відрубність і своє різне ідеологічне зафарблення. Того ідейного цементу, що об'єднав би всю цю різнородну групу і різнobarvну масу ще не знайдено і не відомо, чи буде його знайдено.

Той основний тон, який засвоєно тепер чеською публіцистикою — це тон і настрої чеського націоналізму. Але чи будуть ці гасла і ці настрої в тій редакції, яку подає теперішня чеська публіцистика, тим цементом, що створить дійсну національну єдність всіх творчих і активних сил нації? Насовуються тут сумніви подвійного роду.

Перше за все, оскільки являються щирими теперішні писання дуже багатьох чеських публіцистів, що обстоюють гасла чеського націоналізму і величезна частина яких перед яким пів-роком писала в цілком іншому тоні? Це питання ставить в Чехії не тільки ширша маса, але так само й товариші по фаху цих новоявлених прихильників чеського націоналізму. В «Národních Listech» п. Р. Галік констатує: «Дивились довкола себе — чому це не сказати — трохи недовірливо, коли все і всі вдягаються в національне вбрання... Хай нам ніхто не дивується, що коли ми й вибачаємо минуле всім цим новим патріотам, не можемо його забути і повіримо лише тоді, коли переконаємось». Очевидно, при відсутності довір'я до тих, хто веде пропаганду, успіх пропаганди буде виглядати дуже проблематичним.

З другого боку, чим власне є той чеський націоналізм, який хочать тепер прищепити масам? Треба констатувати, що це в значній мірі гола фраза і гола форма, в якій ще майже нема конкретного змісту. Це-ж розроблена ідеологічна конструкція, яка могла б бути покладена в основу національного об'єднання й чину. На протязі останнього двадцятиліття розвиток чеської думки йшов в тому напрямі, що течії, які стоять на національному ґрунті, були відсунуті цілком на задній план. Вони більше займались консервуванням старого, ніж пристосуванням національних гасел і вимог до змінених умов сучасного життя; буйний розвиток націо-

нальної думки і національних рухів після війни пройшов для них майже цілком непомітно, не зазначивши більшого впливу. Чеський націоналізм це ще будова недокінчена і недовершена; в поєси цієї будови мала місце довга перерва і нема можливости надолужити те за пару місяців, що було прогаєно чеською думкою за тих часів, коли національні напрями і тенденції були майже на індексі. Отже той цемент, який мав би створити з партії національної єдності щось міцне й об'єднане, існує більше в потенції, ніж у фактичній дійсності.

■ Спеціальні труднощі тому стоять перед чеською громадською думкою, щоб ліквідувати ту важку спадщину, яку залишила перша республіка після своєї нещасливої політики кокетування з совітами. Не йде тут про впливи комуністичної ідеології у властивому розумінні цього слова. Йде про глибше з'явище, яке поширило вплив на дуже значні кола чеського громадянства. В останніх роках відбувся процес, так мовити, совітизації традиційного чеського москвофільства; так поширені серед чехів надія і віра в велику слов'янську Росію знайшла була своє втілення в вірі в совітську Росію, яка, мовляв, не зважаючи на всі свої збочення і помилки, в майбутньому все-таки виконає ті завдання, які «стоять перед нею, як найбільшою слов'янською державою». Ці настрої і ця віра дозволяли за часів першої республіки бути за союз з СРСР навіть чеським групам виразно протибольшевицьки успособленим. З цими настроями боротьби поліційними засобами було б замало, і не знати, чи чеська національна думка в стадії її теперішньої оформлености має для того належну ідеологічну зброю.

Всі ці причини й обставини ведуть до того, що та ідеологічна криза, в якій опинились чехи після Мюнхена, ще дуже далека від свого закінчення й розв'язання.

Чи приходиться дивуватись при цих обставинах, що на наслідки виборів на Карпатській Україні чеська преса зреагувала так скупо? Чи так само дивне, що при сучасній чеській ситуації міг перед тим статись такий просто таки безглуздий з погляду державної рації епізод, як справа генерала Прхали? Все це не тільки цілком зрозуміле, але дає й можливість і для прогнозу що-до дальших відносин між Прагою і Хустом.

Український рух і його тенденції для чеської громадської думки останніх десятиліть завжди лишались чимсь органічно чужим і незрозумілим. Так було давніше, так само є й тепер. І хто може сказати, чи наспулять в цьому відношенні тут якісь зміни.

В. Кондачук

В Н О В І Й І С П А Н І Ї

Прошло вже два роки, як я мав приємну нагоду подорожувати, як кореспондент «Тризуба», по обновленій Іспанії. В друкованих свого часу моїх подорожніх вражіннях, що скінчилися на приїзді до Саламанки, я не мав можливости дати докладнішого огляду самого головного, що могло б цікавити читачів «Тризуба», — як виглядає нова Іспанія. Причиною того була конфіскація на поворотній дорозі всього матеріалу, який я з собою вів, що мав для мене служити документацією для моїх оглядів. З тої самої причини не можу докладного огляду, розуміється, дати і зараз. Щасливе закінчення війни генералом Франком,

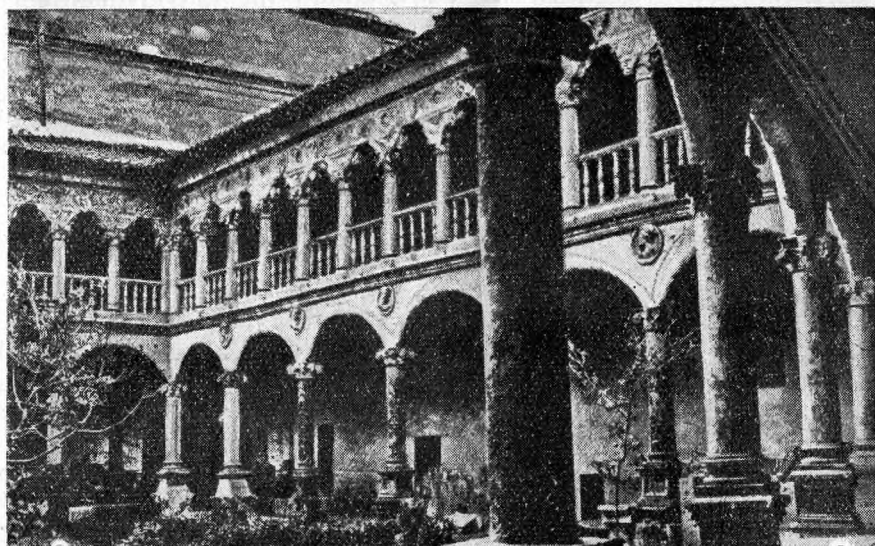
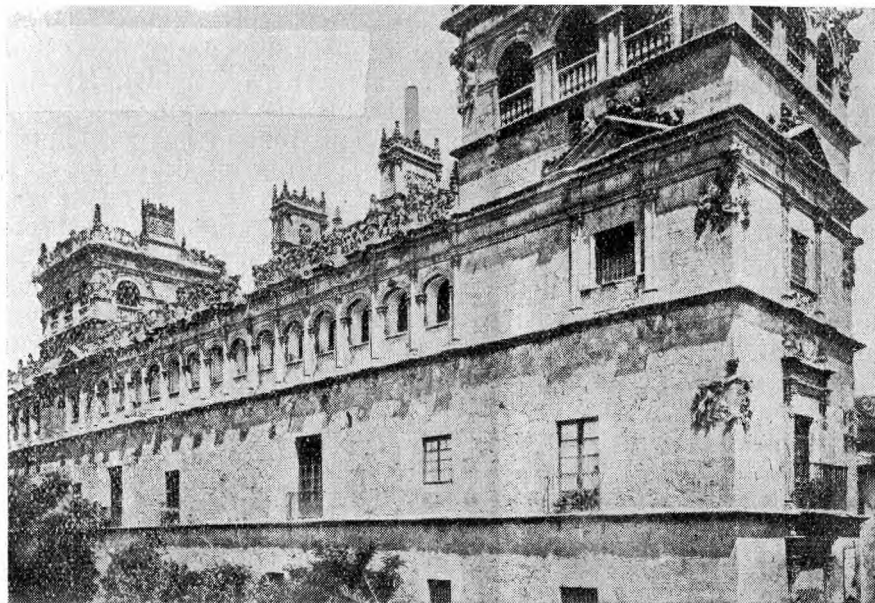
узнання нової Іспанії рештою світу, що ще її не узнавав, видвигнули тепер іспанські справи виразніше на авансцену світових подій, і я користаю з цієї нагоди, щоб хоч поверхово, в кількох штрихах обрисувати ту Іспанію, що тепер представляється світові.

Зараз стоїть в Парижі добра соняшна весняна погода, і це мені так добре пригадує, як такого-ж самого соняшного й веселого дня зупинилася перед гранд-отелем в Саламанці наша сильна машина, якою мене були ласкаві довести од самого кордону невідомі мені іспанські подорожні, про яких я вже згадував у минулих статтях. Виїхали вони зі мною з Іруна обидва цивільними. Але в дорозі із одного дому, до якого був зайшов, у формі капітана іспанської армії. Із головного штабу. І це було прекрасною несподіваною щасливою нагодою, що дала мені можливість ознайомитись трохи з національною Іспанією ще в дорозі, ще перед тим, як я приїхав до її тимчасової столиці.

Гранд-отель — це єдиний великий і добрий готель у Саламанці до диспозиції публіки, і це саме туди треба йти, щоб псбачити чужий світ, представники якого там зправила зупиняються. В цьому-ж готелі, у верхньому поверсі, міститься і німецька амбасада. І німецький великий прапор на готелі, що не завжди висить, велика чорна машина, те-ж з німецьким прапорчиком, коло під'їзду, кілька менших машин, на яких видніються німецькі й італійські написи, що показують до якої установи належать ті машини (авто всі мобілізовані, і такі написи несбхідні, щоб машина не підлягала реквізиції), — одразу вводять думку в площину міжнародньої дійсности. А присутність всюди військових, убраних по-походньому, іспанських, зрідка німецьких, дуже зрідка португальських у парадній формі, і досить чисельна італійських пригадує, що тут війна, і війна яких сил.

Але в гранд-отелі на кімнату чекають в черзі. Новоприбушому часто можна там залишити тільки речі і шукати десь приміщення в численних пансіонах, яких переповнених, «менсах», зле влаштованих і незручних. Мені з гранд-отелю влаштували кімнату в ліпшій з таких «менс», що вікнами виходила на одну з головних площ і це дало мені можливість придивитись одразу і до вуличного руху, який те-ж дає певну характеристику теперішнього життя краю.

Впадає до ока після Франції бідніший вигляд натовпу і різкіші контрасти між заможністю і бідністю. Маса молоді в різних військових уніформах, яким їх власники стараються придати кокетливого вигляду. Іноді зустрічаються старшини цілком ще хлопці, що пригадує відомих нам «прапорщиків» і «фендриків» з великої війни. Після того, як на ослі, сидячи на його, заду, маючи перед собою великий кіш хліба й майже дотикаючись ногами до землі, проїде якийсь хлопець, — промчить німецьке військове авто, пройде якийсь невеликий військовий

Згори — Палац Монтерей в Саламанці

Один із найліпших взірців іспанської архітектури. Кілька копій з цього палацу побудовано в Америці тамсими мільйонерами.

**Внизу — подвір'я одного жіночого монастиря в Саламанці —
Convento de las Dueñas**

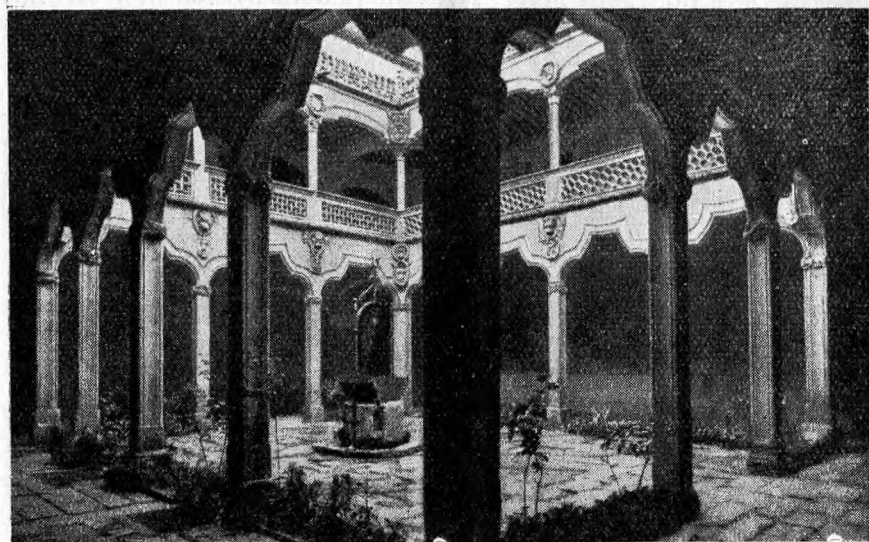
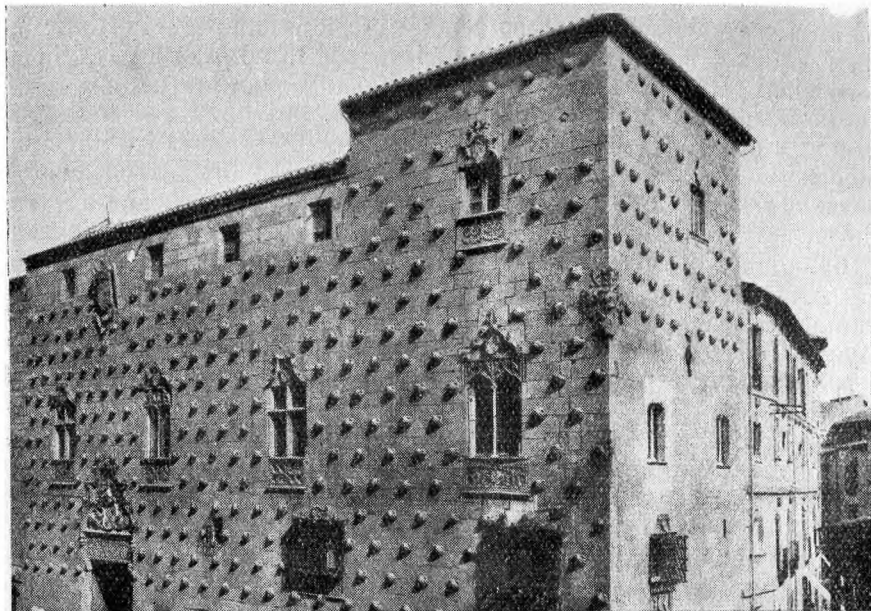
Такі подвір'я, з гарними оригінального стилю фасадами, галереєю, водограєм, квітами й іноді деревами — типові для багатьох іспанських домів, які ззовні, з вулиці представляють собою тільки рівні непривітні стіни.

відділ. Невеликими групами ходять арабські вояки, ранені, що вже можуть виходити із шпиталів; щось купують і, коли торгуються, просять збавити ціну, бо воюють за Іспанію. Пройде сотня в білих рукавицях і з музикою, що має заступити варту в штабі генерала Франка, — кожного дня різна: од регулярної армії, од легіонерів (із Марока), од фалангістів або рекетистів, або від арабів.

Араби, — «морес», як говорять іспанці, — користуються великою увагою. До них в Іспанії нема, як мені здалося, погордливого відношення, яке можна стріти по інших країнах, як до якоїсь нижчої раси. Думаю, що цьому не тільки воєнні обставини причиною. Сама іспанська культура у певній частині своїй має арабські впливи. Архитектура багатьох домів, що з вулиці дивляться на вас високою стіною без вікон, і які, зливаючись, творять іноді з цілої вулиці якихось два ряди кам'яних стін, а в подвір'ї мають чотирекутник гарного фасаду з вікнами і галереями, водограї, квіти і дерева. Впливи в мові. Впливи в піснях, чого де-які іспанські пісні іноді так подібні своїми мотивами до арабських... І не диво тому, бо так довго Піренейський півострів перебував був колись під арабським пануванням, що простягалось було аж десь під Бордо в теперішній Франції. Після ряду довгих війн примушені були араби повернутись до Африки, але в тому, що сьогодні представляє собою іспанську культуру, залишили вони частину себе назавжди. Іспанці навіть з пошаною ставляться до арабів і до їх культури, хоч араби це мешканці їх колонії. В склепах ви іноді на виставі знайдете уривки віршів відомих арабських поетів, в іншому місці у склеповій виставі ви знайдете гарно на папері представлене пригадування, чим культура світу зобов'язана арабам, при чому там згадується те-ж і про математику.

Можливо, що це початок якоїсь нової напрямної в майбутній політиці Іспанії в Африці. Коли б це було так, не трудно передсказати їй успіх. І тепер, арабські відділи іспанської армії складаються виключно із добровольців, і добровольців тих, що бажають вступити до війська та йти на війну, більше, ніж їх потрібно; велику кількість їх тому залишають в стані кандидатів.

Новизна місця захоплює вас, і по приїзді хочеться піти оглянути місто докладніше. За рогом одразу базар. Який схід! — коли так можна сказати про Іспанію. І здається, що це якась переходова картина між Європою та Африкою. Але головне вражіння, яке залишається од такої дрібної речі на перший погляд, як базар, це великий достаток продовольчих продуктів дуже доброї якості у своїй масі. Білий, дуже якийсь смашний хліб, різна зеленина, м'ясо, олія... А на головній площі, в одному із склепів виставка того «хліба», який їсть населення там, де ще панують «червоні», — як говорять в національній частині Іспанії. Якісь чорні або темні кавалки якоїсь маси, на не кожний з яких можна з першого погляду сказати, що це хліб.

**Гарний взірець оригінальної іспанської архітектури —
«Дім з раковинами» — «Casa de las Conchas» — у Саламанці**

Зверху фасад дому весь покритий раковинами з каміння, від чого й дістав цей дім свою назву. На нижніх вікнах — залізні ґрати, які являються характерною приналежністю іспанських будов. Ґрати на цьому домі — артистичної роботи, перші по своїй красі в Іспанії.

Знизу — декоративне подвір'я цього дому.

Йдете все далі, глибше до міста. По дорозі коло реквізованих великих готелей, які займає тепер військо, — вартові. Коло одного такого готелю, де видимо міститься штаб якогось італійського відділу, — пара струнких італійських вояків з характерними короткими італійськими рушницями, які вони тримають на руках, в білих рукавицях, наче дитину, характерним італійським способом. На вулицях, де менший рух, діти бавляться просто серед дороги і перескакують через мотузок з великою майстерністю, при чому їм втворюють иноді не тільки вже дорослі дівчата, а, бавлячись із дітьми, і великі жінки з неменшою зручністю.

А трохи далі, на кінці міста — й великі касарні, де містяться іспанські резервові частини, що певно тут готовляться до своєї служби батьківщині на фронті.

Коли говорити про нову Іспанію, не буде зайвим згадати і про ті всі, на перший погляд дрібниці, про які згадую я, бо й вони в де-якій мірі можуть багато говорити. Тому з тим переконанням даю цих кілька загальних штрихів, що можуть дати, у своєму протиставленні до противної, «червоної» сторони, певне поняття про становище з боку іншого.

Всі головніші склепи прикрашені великими й меншими портретами Франка, Мусоліні, Гітлера, Салазара. Після Франка переважають портрети Мусоліні, і це дає зрозуміти про тіснішу співпрацю нової Іспанії саме з Італією. Скрізь нові книги на продаж — націоналістичні, монархічні. Скрізь багато прапорів — іспанських національних, фалангістів, рекетистів та інших, що пригадує про існування і співпрацю різних політичних іспанських сил, що під керівництвом Франка, на чолі з армією, вели тоді, привели вже тепер і поведуть ще, певно, до великих перемог іспанського народу, над яким була зависла загроза рабства й зведення його до стану, в якому зараз, під московсько-совітською владою, знаходиться хоч би й український народ.

Семен Нечай

(Далі буде)

З МІЖНАРОДНЬОГО ЖИТТЯ

— Із Заходу на Схід.

На всіх фронтах європейського впорядкування, — на заході, в середині й на сході, — точиться невпинна міжнародня праця, диктована інтересами та інтенціями двох великих блоків держав, — поки-що дипломатична, — але перейнята загрозливими елементами боротьби й суперництва.

На Заході, з часів Мюнхена, затихли які-будь франко-германські сперечання територіяльного порядку, та скоро після того повсталала тяжка незгода франко-італійська що-до їх спільних кордонів, — особливо колоніальних. Конфлікт поширювався і набірав сили, але не вибухав, і здавалося, що обидві сторони чекають з ним аж до того часу, коли буде скінчено зв'язану з ним справу іспанської цивільної війни. Насьогодні, коли Франція та Англія визнали *de jure* ген. Франка, коли зброяна ідеологічна боротьба на Піренейському півострові остаточно доходить кінця, — інтереси й сфери впливів двох великих державних блоків у цій частині Європи неначе-то виявились, позиції зазначені, і цілий конфлікт переходить до точних ліній середземноморської та колоніальної проблеми взагалі. Проблема складна й багатогранна, бо-ж основне її тло — це включення до двох панівних сил в Середземному і зв'язаному з ним морях третьої, так само панівної сили — Італії до Франції та Англії, не кажучи вже про Німеччину.

Колись, в історії, такі проблеми вирішувались нормально великою війною, — чи загрожувала Європі й тепер? З повною категоричністю на це питання, як уже про це й говорилося на цьому місці, одповісти не можна, бо в Європі зараз, крім великих сил, що працюють на замиріння, є ще досить темних і видимих впливових елементів, що їх робота вся спрямована на війну. Автім вєстакі, як здається, можна сподіватися, що вказану проблему вирішено буде без війни, хоч треба пам'ятати, що озброєні армії стоять увесь час на поготові з обох сторін конфліктних держав. Можна сподіватися тому, що сили обох сторін до певної міри зрівноважені, що ні одна з них не може чекати для себе повної перемоги, особливо швидкої й остаточної. Це з одного боку; з другого, — тому, що мирне вирішення конфлікту нікому не загрожувє життєвим упадком, бо-ж воно лише дасть конкретну форму тій новій рівновазі в даному секторі Європи, яка фактично вже на місці зробилася, але тільки не дістала ще певного договірного ствердження.

Що-правда, де-кому доведеться, так мовити, де-що посунутись, бо за столом, де сиділо двох, ще двоє хочуть сісти, — і це річ не така вже приємна, оте збільшення компанії, але що робити, предеденти вже були і вказують вони, що найсильніші держави не від того, щоб посунутись, аби лише уникнути для всіх небезпечної речі — війни. Так воно мабуть буде й на цей раз. Принаймні пресою промайнули вже чутки про новий ніби-то Мюнхен свого роду, про плани погодження, вироблені в Лондоні та в Берліні, навіть про термін того погодження. Має це статися, мовляв, десь на весні, не пізніше, бо такі справи треба вирішувати як найскоріше, так як чим довше вони затягаються, тим трудніше їх розплутувати. Почнемо — побачимо, ждати вже недовго.

Поминаємо Середню Європу. Тут нічого нового не сталося, бо йде лише продовження розпочатого з-осени впорядкування політичних та економічних взаємин менших держав цього європейського сектору з місцевим геґемоном — 80-тиміліоновою новою Німеччиною. Зустрічає це впорядкування на своїй дорозі останки старих і парості нових інтересів і впливів західних держав, але все це дає тертя дрібнішого порядку, що, як здається, не може викликати до життя чогось більшого.

В особливому становищі знаходиться європейський схід. До впорядкування цього сектору, як уявляє собі зараз ціла європейська опінія, ввійшла ніби-то якась передишка, викликана загостренням середземноморської проблеми. Тут сталася свого роду помилка в перспективі. Бо-ж акція в східному напрямі, вєстакі кажучи, ще й не розпочиналась. За неї що-правда говорила ціла логика нових міжнародних європейських взаємин, а тому її чекали всі, і всім здавалося, що вона може і мусить з дня на день повстати в тій чи іншій реальній подобі своїй. Автім східньої акції ще не було, і було до певної міри легковажним гадати, що таку велику справу можна підіймати, доки там, на Заході, не дійшло до більше-

менше тривалого заспокоєння, до якогось формального замирення. Була не акція, а легке підготовлення до неї, вияснення взаємин, вичищення терену, виявлення сил, що на них можна спиратися, розпочинаючи реальну чинність. Це все робилося, не припинилося воно й зараз, як то можна констатувати з напруженої явної й прикритої дипломатичної роботи, з багатьох публічних виявів відповідальних чинників, а особливо з тону і з заяв відповідної преси.

Автіх передишка, так передишка. Зрозуміли її так і совітські люди, що на їх, мовляв, тілі оте східне впорядкування має відбутися. Поки вони гадали, що до них можуть взятися кожного дня, вони мовчали, а тепер заговорили. На цьому місці минулого разу совітські виступи характеризовані були, як брикання. Вони й були такими, але за цей тиждень московські люди додали до того ще й, так мовити, систему нової політичної поведінки в міжнародній площині. Зробили це вони за допомогою радіо, адресувавши звернення ніби-то лише до робітників, але, явна річ, з наміром, щоб його почули й інші люди, — ті, кому треба. До цього ще додано певні інформації закордонним кореспондентам у Москві, і все те з часті з'явилося в європейській пресі.

Коротко кажучи, нова політика совітів мала б бути така. Мюнхен і все те, що сталося після нього, особливо визнання Ген. Франка, — звільняє фактично ССРСР од усіх його європейських пактів та від усіх обіцянок, що він давав Франції, Англії чи кому-нибудь. Совіти тепер, мовляв, одходять у бік не лише від тотальних держав, але й від європейської демократії, яка зрадила їх і свої власні принципи, погоджуючись з Берліном та Римом. Москва від тепер одходить до «блискучої ізоляваності» і на випадок війни в Європі буде нейтральною. Що-ж до впорядкування Сходу Європи, — у Москві це звуть, явна річ, інакше, — то вона приймає свої міри проти цього. Перша з них — це розрив дипломатичних зносин, що вже й сталося з Угорщиною і що має застрашити всі сусідні з ССРСР із заходу держави; а друга — це організація «чорноморської антанті» з Румунією, Туреччиною і ще з кимсь, яка дасть можливість не пропустити до Чорного моря Германію з суходолу, а Італію через Дарданели. Забезпечивши себе в такий спосіб од Європи, Москва хотіла б як найгостріше стати проти Японії, яка, мовляв, не має зараз сили не скоритись перед ССРСР і що-будь розпочати проти нього.

Є в московській радіо-передачі і в згаданих інформаціях багато ще й про внутрішні міри, — особливо про московський патріотизм усіх поневолених совітами націй, про могутню силу робітничу в ССРСР і т ин., але все це з площини того, що зветься в світі блефом. До той-ж площини, властиво кажучи, єтосується й ціла система нової московської політики з її ніби-то добровільним ізолюванням, з чорноморською антантою, з дипломатичними розривами і з хоробрістю що-до Японії. Бо-ж говориться воно так, але вимовляти це треба інакше, а саме: всі ці виступи продиктовані не певністю в собі, а навпаки, — переляком. Переляком цілком реальним і обоснованим, бо в Кремлі, будь-що-будь сидять освідомлені люди, і знають вони, що небезпека і відсунулась де-що, але все-ж вона на часі і скоріше раніше, ніж пізніше виявиться чином. А блеф? На блеф московські противники вже й одповіли, бо саме в останній час преса подала звістку, що антикомуністичний пакт має бути перетворений в воєнний союз, спрямований проти ССРСР, що виявив себе тотожним з Комінтерном, порвавши зносини з Угорщиною.

Observer

Н а ш і д і т и н а ч у ж и н і

Ч. 5.

5-го березня 1939 року.

Ш К І Л Ь Н И Ц Т В О В У К Р А І Н С Ь К І Й С Т А Н И Ц І В К А Л І Ш І

В часі, коли Українська Станиця існувала ще на положенні табору інтернованих, було засновано в ній Українську Гімназію ім. Т. Шевченка.

Станична гімназія, кажучи без перебільшення, в житті нашої еміграції відіграла поважну роль. Численна молода генерація українсько-еміграції, яку визвольна боротьба відірвала від шкільної лави, в станичній гімназії скінчила середню освіту і розійшлася по Європі, де, набувши вищу освіту, нині провадить і ширить національно-ідейну працю.

За час існування гімназії в ній одержало освіту 874 вояка. Педагогічна і виховавча праця директорів гімназії—О. Богдана і В. Андрієвського та професорів — протоієрея Іл. Бриндзана, П. Шандрука, О. Козьми, М. Середи, О. Стасевича, М. Харитоненка, Іл. Германа, О. Терлецького та Г. Миколаєва — мала прекрасні наслідки: 136 бувших абсолювентів станичної гімназії нині посідають дипломи високих шкіл і забезпечені, відповідно до своєї кваліфікації, працею.

В 1933-му році гімназія ім. Т. Шевченка, яка вичерпала всі молоді кадри українських вояків, закрилася. Урядова репрезентація своєчасно потурбувалася про тих, що не мали закінченої середньої освіти і не мали змоги виїхати закордон. Для них було організовано шоферські курси і курси мірничі. Для піднесення військової освіти були зорганізовані нашою владою військові старшинські курси з програмом довосенних військових шкіл. Ці курси скінчило 173 старшини.

З огляду на те, що в Станиці та її околицях підросли діти шкільного віку, які народилися на еміграції та які вже потребували школи, влітку 1933 року українська еміграція піднесла питання про заснування в Станиці української школи. Проект такої національної мішаної школи було вироблено головою Головної Управи УЦК М. Ковальським, референтом культурно-освітніх справ Головної Управи УЦК д-ром П. Шкуратом і б. дир. гімназії В. Андрієвським.

**Станична школа ім. Симона Петлюри в Каліші
разом з дитячим садком та навчителями**

В 1935 році було відкрито в Станиці семивідділову Школу ім. С. Петлюри.

Школа матеріально залежить від Головної Управи УЦК. З педагогічного боку підпорядкована вона, через калішського шкільного інспектора, познанській кураторії.

Школа ім. С. Петлюри працює нині нормально, маючи на меті не лише шкільний програм, але й ті виховавчі завдання, які торкаються нашого, можливо вже недалекого, майбутнього.

В 1938-39 шкільному році школа ім. С. Петлюри функціонує в складі: управителя школи М. Середи, законоучителя п.-о. В. Барановського і професорів — М. Харитоненка, О. Терлецького, С. Кость-Костенка, Софії Собкової і В. Силіна. До програму для семивідділових польських шкіл, який є обов'язковим і для нашої школи, додаються ще такі предмети, як українська мова і культура, письменство, історія й географія України.

Поруч із школою ім. С. Петлюри в Українській Станиці мається й передшкілля, яке обслуговує дітей дошкільного віку.

В передшкіллі діти забезпечені широкою матеріальною допомогою і всебічним фізичним і духовим розвитком в межах фребелівської системи. Доглядає і опікується передшкіллям п. Софія Собкова.

X.

ВІДПОВІДІ НА ДРУГУ ДИТЯЧУ АНКЕТУ «ТРИЗУБА»

Організована Редакцією «Тризуба» друга дитяча анкета мала на меті зібрати думки наших найменших на питання:

«Який момент в історії України мені найбільше подобається й чому?»

Думку малих учасників анкети зупиняють на собі різні, але вкриті славою моменти з нашої минувшини. Де-які найхарактеристичніші відповіді нижче подаємо.

— Сергій Горячко (8 літ), учень IV відділу початкової Школи ім. С. Петлюри в Українській Станиці в Каліші, застерігає, що «історію України в IV відділі пройшов лише до Ярослава Мудрого» і пише:

«Найбільше мені сподобались часи за князювання на Україні князя Володимира Великого. За його князювання Україна була великою державою. Князь Володимир Великий охрестив Україну, поширив її границі, будував церкви та школи.. Князя Володимира Великого ніхто не міг звоювати...»

— Степанида Мар'яненко (11 літ) тієї-ж думки. В історії України їй

«найбільше подобаються часи панування Володимира Великого тому, що він охрестив Україну, а завдяки прийняттю християнства Україна стала на вищий ступінь культури й освіти...»

— Євгенія Гаженко — учениця VI відділу Школи ім. С. Петлюри на нашу анкету дає таку відповідь:

«Україно! Зі сну тебе збудила віра,
заціплена в серця народу поганського...»

«Одною з найсвітліших постатей в історії України є Володимир Великий. Князь цей, правлячи державою, не дбав про особисте добро, але про добробут цілої держави. Часи його панування були світлою добою в історії України. Володимир старався прилучити де-які нові землі. За його-то часів Українська Держава сягала від гір Карпатських до Кавказу, а на півночі майже до моря Балтицького. Маючи замір зробити Україну могутньою і добре нею кермувати, не раз засягав князя ради людей старших, поважніших, чим з'єднав собі симпатію цілого народу, називали його «ясним сонцем». Найславнішим чином могутнього володаря було охрещення Руси-України. З християнством прийшла до нас з Греції наука, освіта і книги бо-ж Греція тоді була найкультурнішою державою в Європі.. І хоч тепер Україна є під ярмом червоного ката, але колись вернуться ще могутні часи славного Володимира, і слова поета «Ось на тризубі вседержавнім горить побідно знак хреста» заміняться в дійсність».

— М а р г а р и т а Д е ш к о в а — учениця III відділу Школи ім. С. Петлюри зупиняється на бою під Крутами і пише:

«Мені найбільше подобається бій під Крутами, бо в ньому брала участь шкільна молодь, яка, не дивлячись на свої молоді роки, пішла в кривавий і нерівний бій».

Докладний опис бою під Крутами Маргарита Дешкова закінчує словами:

«про чин української молоді, що палала великою любовю до рідного краю і народу, Україна буде пам'ятати, доки світ існує»...

— Я к і в К о з а ч о к — учень VII відділу Школи ім. С. Петлюри тако-ж підкреслює значіння крови, пролятої під Крутами, і лицарський чин українських студентів, що поклали своє життя за визволення України і волю народу.

— Ю р і й П р а с о в — учень IV відділу Школи ім. С. Петлюри пише:

«Найбільше мені подобається мент з бойового життя славетного козацтва, що полягло за рідну Батьківщину «під Базаром». Правдиві сини не зрадили України і віддали молоде життя в помсті над червоним ворогом».

— В л а д и с л а в Л у ж а н с ь к и й — учень V відділу Школи ім. С. Петлюри дає таку відповідь на нашу анкету:

«Найбільше мені подобається хоробрість Святослава Завойовника. Цей князь-воєнка завжди сповіщав ворогів: «Іду на вас» Не дбав про свої особисті вигоди. Жив так, як його воєнки. Військо водив до бою сам. Коли приходила скрутна година, то волів голову покласти, ніж принести сором Україні. Не тішило його золото, чи інші дорогоцінності. Найбільшим скарбом для нього була зброя, честь воєцька і добро Батьківщини».

— В і р а П а с і ш н и ч е н к о — учениця VI відділу Школи ім. С. Петлюри зупиняється на добі гетьмана І. Мазепи і пише:

«Мені подобається в історії України гетьманування Івана Мазепи, бо гетьман Іван Мазепа перший зрозумів, що з боку Москви Україні загрожує небезпека. Він всіма силами намагався відділити Україну від Москви. Після невдалого бою під Полтавою гетьман Іван Мазепа помер на чужині. Хоч не визволив він Україну від московської неволі, то визволимо її ми, коли будемо дорослі»...

Із Франції надійшла лише одна відповідь, із Крезю, від М и х а й л а Б а т р а к а , який пише:

«Найбільше мені подобається момент в історії України — це відродження Української самостійної Держави.

«А чому?! А тому, що по відродженні України і українська нація відродилася, до якої і я маю честь і гордість належати. Це перше те, що найбільше мені подобається з української історії, а друге — це народження Тараса Шевченка в 1814 році. А чому?! А тому, що він дав українській нації «Кобзаря», з якого вона черпає любов і свідомість національну українську!»

* * *

Редакція «Тризуба» приготує третю анкету для проведення між нашими дітьми на еміграції. Оголошено її буде в скорому часі. Тепер Редакція звертається до українського громадянства з проханням притягнути можливо більше число дітей до участі в таких анкетах по всіх країнах нашого розселення, бо хіба не треба багато говорити про національно-виховне значіння подібних анкет.

Ліпші відповіді нагороджуються Редакцією «Тризуба» книжковими преміями.

У К Р А Ї Н С Ь К І Я Л И Н К И Д Л Я Д І Т Е Й

В П а р и ж і

7 січня с. р., на перший день Різдвяних свят по старому стилю, Батьківський Комітет Української Школи в Парижі влаштував, як і кожного року, дитячу ялинку.

Ялинка відбулася в одній із добрих саль, досить просторій, що наповнилася запрошеними українцями та їх дітьми.

Програм свята складався з виступів самих дітей, підготованих школою. Великий успіх мали хорові співи дітей, яких підготував п. К. Миколайчук, директор школи. Співали діти колядки: «Добрий вечір тобі, пане господарю», «По всьому світі», «А в Куцівці церкву будують» та ин. В деяких з цих колядок заспівували панни Кобринівна (сопрано) та Мартинюківна (альт). Крім того, дитячий хор з піднесенням заспівав «Боже Великий, Єдиний» та національний гімн.

Велику приємність справили тако-ж українські танці, що відбулися як масово, так і окремими фігурами, вдвійку то-що. Всі танці були виконані бездоганно. Особливу увагу притягнули танці маленьких дітей — вдвійку і трьохпарні. Щира подяка п. Стефуранчинові, який вчить у школі дітей танців і який підготував їх до виступів.

Українські діти коло ялинки в Парижі цього року

З декламаціями виступало кількох дітей як Бійянкурської, так і Паризької школи.

По скінченні програму присутнім дітям було роздано дарунки і пакети з солодощами.

Коли діти побавилися, отримавши повне вдоволення з свята, і пішли до дому, для старших влаштовано було вечірку з танцями до ранку. Вечірка ця пройшла з повним успіхом.

В Оден - ле - Тіші (Франція)

7 січня с. р. Шкільним Комітетом при допомозі українських організацій Оден-ле-Тіша та Віллерю, було влаштовання ялинку для дітей школи і колоній.

О 6 годині вечера почали збиратися діти з батьками в салі, де по середині стояла гарно прибрана п. Щербаком ялинка. Свято ялинки розпочалося о 7 годині співом колядок хором дорослих і дітей школи, під орудою п. Винницького Миколи. Виконано було в I відділі: «Різдво твоє, Христе наш», «Діва днесь», «Добрий вечір, тобі», «Небо і земля наші торжествують». Дитячий хор: «Бог предвічний народився», «Вся вселенна веселися», « У Віфліємі нині новина» і «Над вертепом зірниця».

У II відділі було виконано: «Ой,видить Бог», «Ой, у Єрусалимі», «В полі, в полі плужок оре», «Град царь за Христом ганявся». Дитячий

хор потім виконав: «Грудень-студень», «Дзень-дзілінь-дзінь», «Ой, що-ж то за шум учинився» та «О, Україно!»

Далі йшли солові виступи, дуети, декламації й танці дітей. Богданка і Юрко Суські—дуєт: «Пісня на чужині»; Мельник Юлія—«Україна»; Алла Упиренко — «Думи мої, думи» і «Слава України»; Джусь Леоніда — «Знаю хто ми»; Ковчак Ївга — «І шумить, і гуде»; Шмундій Софія — «Молитва»; Суський Юрко — «Віс вігер»; Мельник Меланка — «Я лисичка»; Богданка і Юрко Суські — дует: «Нема краще в світі, як нам школярам».

Після декламацій і співу учні школи Алла Упиренко, Ірина Павленко і Юрко Щербак під музику і під керуванням пані Правдіної виконали декілька українських танців, а Юрко і Богданка Суські — під спів дітей виконали «Гоп-чуки-личаки».

Всі діти після кожного виступу були нагороджені присутніми гучними оплесками, оссбливо ті, що виконували українські танці. Спів, декламації та танці дітей зворушили багатьох присутніх до сліз.

За час перебування в Одні ще ні разу не було такого великого дитячого програму, як в цьому році, і це все завдяки умінню й енергії учительського персоналу школи, що не мало, як видно, приклав праці над малими вихованнями школи.

Потім були зібрані всі діти навкруг засвіченої ялинки, довго бавилися і співали колядки під керуванням панства Винницьких.

Під час забави дітей було почаствовано бутербродами. О 10 годині вечера Дід-Мороз приніс дітям подарунки. Діти були дуже задоволені з оповідання Діда-Мороза та забавок, які він їм приніс. Після одержання подарунків всі діти були сфотографовані під ялинкою.

Всі присутні на ялинці, між якими було багато чужинців, були дуже задоволені, що так весело провели час.

Шкільний Комітет приносить щирю подяку пані і панові Винницьким за навчання дітей співу і декламацій; пані Правдіній і п. Суському за навчання українських танців, і всім співакам і співачкам, що приймали участь в хорі.

Після закінчення ялинки і роздачі подарунків дітям, відбулися для дорослих танці до 3 години ранку.

Р. З.

У Білостоці (Польща)

9-го січня с. р. Білостоцький Відділ УЦК влаштував ялинку для дітей місцевої української колонії. Зібралось до 20 дітей, переважно з мішаних подруж, у віці від 5 до 13 років, які, освоївшись і взаємно пізнавшись, дуже гарно бавились при ялинці.

В перерві між забавами дівчатка декламували українські вірші. Найбільший успіх при тому мали: В. Писаренко, В. Любичанківська, п. О. Рибалка, що декламували довгі вірші Шевченка. Л. Ярошенківна дуже гарно продекламувала дві байки Глібова, а Г. і М. Момоти продекламували вірши з «Дзвіночка», і заспівали кілька колядок та пісень.

До дітей промовив голова Відділу полк. Л. Писанюк і роздав їм подарунки, які склалися з торбинок з ласощами та книжечок, українських православних молитовників. Ці останні було роздано тільки православним дітям, бо є й католики.

Багато праці при організації й улаштуванні ялинки вклали п. А. Фалютинська та п. інж. А. Сухоставська, за що управа Відділу УЦК в Білостоці складає їм сердечну подяку.

В Плотичному (Польща)

Відділ УЦК в Плотичному ялинку для дітей влаштував цього року 8 січня. Матеріальні засоби на влаштування ялинки члени Відділу зібрали між собою. Крім того, ще 10 зол. надіслала Головна Управа УЦК, а 20 зол. дала скарбниця Відділу. Прикраси на ялинку зробили жінки, члени Відділу. Дітей на ялинці було обдаровано різними дарунками.

В Букарешті

Діти української колонії в Букарешті вже призвичаїлися до того, що для них що-року організовується ялинка, яка, звичайно, супроводжується дитячою виставою та декламацією українських віршів. При цій нагоді діти діставали солодощі та дарунки. Цього року такої ялинки організувати було неможливо. Але все-ж Український Союз Жінок-Емігранток подбав про те, щоб і сьогорічне різдвяне свято українським дітям відзначити.

Запросивши батьків до помешкання Громадсько-Допомогового Комітету Української Еміграції в Румунії, Управа Союзу роздала пакунки, в яких були матерії, солодощі та мило. А діти, що вміють читати по-українськи, дістали, крім того, книжечки з бібліотеки «Світа Дитини».

Ще перед різдвяними святами дружина п. інж. Івановича передала Українському Союзові Жінок-Емігранток у Румунії пакунок з дитячими річачками для допомоги дітям незаможних українців-емігрантів. Завдяки заходам п. інж. Д. Ліницького, Союз дістав безкоштовно поважну кількість матерії.

Для різдвяної допомоги Громадсько-Допомоговий Комітет в Румунії видав Українському Союзові Жінок-Емігранток 500 леїв.

НА ДОПОМОГУ СИРОТАМ !

Т-во «Українська Школа на Еміграції» звернулося до українського громадянства з закликом скласти посильні грошові пожертви на фонд утримання сиріт по вояках Армії УНР.

Матеріальні засоби на утримання сиріт, які перебувають під належною опікою в Бурсі ім. С. Петлюри в Перемишлі, Т-во

черпає з добровільних пожертв та членських внесків. Маючи в своєму складі на сьогодні 100 членів, Т-во місячно збирає 100 зол. членських внесків, в той час як на утримання 12 сиріт в біжучому році потрібно 240 зол. місячно.

А крім того, згаданими 12 сиротами далеко не вичерпується кількість тих дітей, що залишилися по українських емігрантах.

У відозві Т-ва, між иншим, читаємо: «Багато є в нас потреб, які треба задовольнити, але ця потреба є може найпекучішою, бо йде про врятування дітей бл. пам. борців за Волю України від національної і фізичної смерти. Не можемо допустити, щоб сироти перервали науку в середині шкільного року та позбавились належної їм опіки. Управа Т-ва «Українська Школа на Еміграції» вірить, що кожний український громадянин (-ка) не відмовить в проханні бідних сиріт і надішле свою грошеву пожертву на дальше утримання дітей. Допмагаючи сиротам, виконуємо свій скромний обов'язок перед пам'ятю Тих, що положили своє життя в боротьбі за визволення України».

Гроші просяться слати на адресу: Т-во «Українська Школа на Еміграції». Warszawa I, Wilcza — 45, m. 3. Ukraiński Centralny Komitet.

Відозву підписала президія Т-ва: д-р А. Лукашевич (голова), д-р П. Шкурат (заст. голови) і інж. Г. Винникова (секретар).

З В І Т

Батьківського Комітету Української Школи в Парижі по влаштуванню різдвяної ялинки дітям української колонії м. Парижа та його околиць, що відбулася 7-го січня 1939 року, в помешканні 147, авеню Версай, Париж 16.

Прибутки:	франків	Видатки:	франків
Підписні листи	1.475.50	Винаймлення салі	600.—
Вхідні квитки	786.—	Оркестра	400.—
Буфет	1.246.15	Податок	164.35
Лотерея	351.—	Подарунки дітям	880.25
Пожертви	105.—	Напої для буфету	522.—
		Продукти для буфету ..	153.40
Всього на прибутках ..	3.963.65	Організаційні видатки ..	101.40
Всього на видатках ..	3.000.15	Видатки на лотерею ..	12.—
		Видатки на ялинку ...	166.75
Чистого прибутку	963.50	Всього на видатках ...	3.000.15

Чистий прибуток, дев'ятьсот шістьдесят три (963) фр. 50 с. здано до скарбниці школи (справка: поквитовання скарбника Комітету ч. ч. 40-53).

Батьківський Комітет складає свою щирю подяку п. п. Борейкові, Васильєву, Йосипишину, Карпенкові, Курманському, Лазаркевичеві, Ляуті, Недайкаші, Рудичеву, Татарському, Фастівцю та Шекунові за переведення ними збірок по підписних листах на ялинку, а зокрема п. Даниленкові та почесному членові Батьківського Комітету школи п. інж. Созонтову за їх велику жертвеність, Управі Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції за придбання деревця для ялинки, панству Гентюковим за пожертву для дітей солодошів, приготування пакетів та доставку їх до салі, пані Шумицькій — за подаровані прикраси для ялинки, паніям Галь, Каленській, Манцівій, Могилівській, Очеретній, Царевичевій за пожертви продуктів для буфету, паніям: Федієвій, Тарагулевічій, Гентюковій, Каленській та Наглюковій за пожертви річей для лотереї, учительському персоналові школи за віддану їх працю по організації свята і всім громадянам, що своєю присутністю сприяли моральному та матеріальному успіхові ялинки.

Б а т ь к і в с ь к и й К о м і т е т

БАТЬКИ, що дбають про духовий корм для своїх дітей
переплачують для них :

журналик

і

книжечки

С В І Т Д И Т И Н И

Д І Т О Ч А Б І Б Л І О Т Е К А

який появляється від 1919 року раз у місяць в об'ємі 32 ст. друку, багато ілюстр. і становить справжню ЕНЦИКЛОПЕДІЮ для дітей.

які виходять щомісячно, різнородні змістом і тако-ж багато ілюстровані. Найбільше подають історичних оповідань і казок.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ :

В Польщі річно ... 4 зол.
Для Чехо-Словащини 25 кч.
Для Румунії 150 леїв
Для Америки і Канади 1 дол.
Для всіх інших країв — рівновартість 1 амер. долара.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ :

В Польщі річно ... 5 зол.
Для Чехо-Словащини 30 кч.
Для Румунії 200 леїв
Для Америки і Канади 1.50 д.
Для всіх інших країв—рівновартість півтора амер. долара.

ОКАЗОВІ ЧИСЛА ВИСИЛАЄТЬСЯ БЕЗПЛАТНО !

Замовлення разом з грошми посилати на адресу:

В и д а в н и ц т в о «СВІТ ДИТИНИ» — Л ь в і в, ул. Зіморовича, ч. 2.
Конто ПКО Львів: 503.330. Конто ПКО Прага: 79.475. Конто пер.розр. 14.

Д З В І Н О Ч О К

Л ь в і в, вул. Косцюшка 1 а.

«Дзвіночок» це найвірніший друг і приятель українських дітей. Незалежний, національний цей журналік є одночасно й найкращим учителем української дитини дошкільного й шкільного віку.

Малий кошт, бо всего 2 зол. коштує передплата на рік, а за це має дитина 12 дуже цікавих і гарно-ілюстрованих книжечок.

Тому не може бути кращої нагороди для дітей за добре свідоцтво, як передплатити їм «Дзвіночок».

ХРОНІКА

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

У Польщі

З життя Відділу УЦК
в Плотичному

Крути. 27 листопада м. р. Відділ УЦК в Плотичному вшанував пам'ять 359 героїв Базару. Присвячена їм академія відбулася вже не в бараці, що наполовину сидів у землі, а у власній «Хаті Козака», яку збудовано спільними силами вояків - емігрантів (див. стор. 7).

На гарно удекорованій сцені було вміщено символічну могилу, яку вкривала зелень і на фоні якої виднілися цифри «359», а над ними на блакитній матерії — вигафтований золотий тризуб. При могилі — член Відділу з прапором. По обох боках могили було приміщено два хори: дорослих і дитячий.

Академію відкрив вступним словом голова Відділу. Дуже цікавий реферат, присвячений героям Базару, прочитав п. Шкурапій. Після реферату зачитав він прізвища розстріляних під Базаром. Присутні стояли, прапор був похилений над могилою, а хор тихенько провадив мелодію пісні «Чуєш, брате мій»... По прочитанні прізвищ хор заспівав «Вічну пам'ять».

З декламаціями на академії виступали п. Бугасць, п. Віра Кобилянська, хор далі співав «Журавлі». Дальшу частину програму заповнили ще й інші дитячі декламації, дитячий хор та промова п. Монастирського, присвячена плеканню народніх традицій і з'окрема традицій культу охорони могил тих, що полягли за добро і волю своєї батьківщини. На закінчення академії мішаний хор заспівав молитву «Бо-

же Великий, Єдиний», а дитячий хор — «Слава Україні» і національний гімн.

Відвідини Відділу п. М. Ковальським. 18 грудня м. р. Відділ УЦК в Плотичному відвідав голова Головної Управи УЦК п. М. Ковальський. Його двоходне перебування у Відділі не лише залишило по собі приємні спогади, але й піднесло на душі членів Відділу та зміцнило їх енергію до дальшої праці.

Загальні збори. 15 січня с. р. в Плотичному відбулися річні загальні збори членів Відділу. На зборах було обговорено багато справ, що торкалися життя Відділу, та обрано Управу на 1939 рік. До управи ввійшли: п. С. Митрофанюк (голова), п. Гурин (заступник голови), п. Хильчевський (скарбник), п. І. Толочний (секретар) і п. С. Яковенко.

— Чергові загальні збори Спільки Інженерів і Техніків Українців Емігрантів у Польщі відбулися 19 лютого с. р. у Варшаві. На збори з'їхалися українські інженери з різних міст Польщі — Білостоку, Лодзі, Познані, Торуня. Збори вислухали реферат проф. інж. І. Шовгенова: «Джерела механічної енергії в совітській Україні за останніми дослідженнями» і справоздання управи Спільки, яке представили голова управи інж. Є. Гловінський і скарбник інж. Д. Клеюцький. До нової управи обрано: інж. Є. Гловінський — голова, інж. Д. Клеюцький — заступник голови і скарбник, інж. Л. Панасенко — секретар, інж. С. Момот і Л. Лукасевич — члени управи.

На зборах було зачитано привітання від військового міністра ген. В. Сальського, міністра проф. Р. Смаль-Стоцького і Союзу Організацій Інженерів-Українців

на Еміграції. В імені Головної Управи Українського Центрального Комітету вітає збори голова Управи М. Ковальський.

Збори вислали привітання Головному Отаманові і Голові Уряду УНР.

В Румунії

— Свято державності. Дату 22-го січня українці-емігранти в Румунії відзначили урочистим засіданням Ради Української Еміграції в Румунії, на якому голова Ради проф. К. Мацієвич виголосив змістовну промову, присвячену боротьбі України за свою державну суверенність.

Зазначивши, що серед тих націй, які були покривджені після світової війни, знаходилася також і нація українська, проф. К. Мацієвич підкреслює, що останнім часом ці кривди починають виправлятися і що надходить уже черга до застосування засади про самоозначення націй і до українського народу.

Згадавши про цілковитий занепад престижу совітського союзу на світовій арені, який межує майже з цілковитою політичною ізоляцією Москви, професор К. Мацієвич каже, що поруч з цим спостерігається уже не зацікавлення, а розуміння ваги України для унормування життя на Сході Європи.

Відродження державного жит-

тя на Закарпатській Україні українська еміграція в Румунії зустріла з великим вдволенням і, виславши на руки монсінюра А. Волошина своє привітання, побажала в ньому керманічам молодій державі цілковитого успіху в їх тяжкій і відповідальній праці.

Закінчив свою промову п. проф. К. Мацієвич пропозицією вшанувати пам'ять полеглих за волю України вставанням і хвилиною мовчанки.

Далі п. Дмитро Геродот зачитує лист Голови Ради Міністрів Уряду УНР Вячеслава Прокоповича, присвячений даті 22-го січня й присланий професорові К. Мацієвичеві.

Потім полк. Г. Порохівський ділиться з присутніми своїми враженнями з побуту в Закарпатській Україні.

Після того відбулася жива дискусія, в якій брали участь: проф. К. Мацієвич, д-р В. Трепке, полк. Г. Порохівський, пп. І. Дробіт, К. Антошко, інж. Д. Лінницький, Г. Тимочка та Дмитро Геродот.

Лист до Редакції

На заклик в «Тризубі» надсилаємо для хворого козака Г. Андрушенка від 3-ої Залізної дивізії з Української Станиці біля Каліша 15 зол. 50 грош.

Сотн. В. Тисаревський

НОВІ КНИЖКИ І ЖУРНАЛИ

— У к р а ї н а . Народ, історія, культура, привреда, політика. 939. Брошура (16 ст.), видана заходами місцевих українців у Білгороді, Югославії.

П О П Р А В К А

Нас просять зробити таку поправку до статті «Українська Станиця в Каліші» («Тризуб», ч. 7 з 19. П с р.) :

Представником од Спілки Українських Інвалідів в господарчій комісії Української Станиці від початку існування тієї комісії перебував не полк. М. Шраменко, як подано в статті, а підполк. С. Скрипка.

Повне видання творів Тараса ШЕВЧЕНКА

Зв'язуючи свій намір з 75-літньою річницею смерті письменника, Український Науковий Інститут приступив до першого повного видання його творів та першої серії дослідів над його життям і літературною діяльністю. Видання обіймає 16 томів такого змісту:

- Т. I Передмова од видавництва. Літературна біографія Т. Г. Шевченка. Автор біографії П. Зайцев.
- Т. II Поезії до року 1843.
- Т. III » 1843—1847 р. р.
- Т. IV » 1847—1857 »
- Т. V » 1857—1861 »
- Т. VI Назар Стодоля. Дрібніші твори. Томи II—VI редагує П. Зайцев.
- Т. VII Повісті: Художник. — Наймичка. — Варнак.
- Т. VIII Повісті: Княгиня. — Музика. — Нещасний. — Капітанша.
- Т. IX Повісті: Близнята. — Прогулька.
- Т. X Журнал.
- Т. XI Листи. Редагує Л. Білецький.
- Т. XII Т. Шевченко, як маляр (з численними репродукціями малюнків). Автор розвідки Д. Антонович.
- Т. XIII Т. Шевченко в його польських взаєминах. П. Зайцев.
- Т. XIV Т. Шевченко в чужих мовах. Переклади Шевченка на мову польську. Редагує Б. Лепкий.
- Т. XV Т. Шевченко в чужих мовах. Переклади Шевченка на інші мови. Редагує Р. Смаль-Стоцький.
- Т. XVI Бібліографія творів Т. Шевченка та праць про нього. В. Дорошенко.

Крім того, друкуються, як окремий — XXV-й — том Праць Українського Наукового Інституту, збірка монографічних розправ академіка С. Смаль-Стоцького, присвячених дослідженню творчості Шевченка (Т. Шевченко. Інтерпретації).

Творчість поета знайде всебічне освітлення в спеціально написаних для видання розвідках, а тако-ж коментаріях та примітках до тексту різних авторів.

До співпраці запрошені, крім означених угорі, такі особи: І. Балеї, † В. Віднов, О. Бочковський, І. Брик, Є. Вировий, Є. Гловінський, Д. Дорошенко, І. Дубицький, Ф. Колесса, А. Крижанівський, М. Кордуба, С. Людкевич, Є. Маланюк, М. Рудницький, В. Сапіцький, В. Садовський, В. Сімович, М. Славінський, С. Смаль-Стоцький, Д. Чижевський, Л. Чикаленко.

Передплата надсилається згори на ціле видання або на кожний том. Передплата на окремі, вибрані з цілого видання, томи не приймається. Замовлення без внесення передплатної суми уважатимуться за неважні.

Український Науковий Інститут звертається до всіх земляків та приятелів українського народу з гарячим закликом своєю участю в передплаті на перше повне видання творів генія українського слова допомогти успішному виконанню завдання, що має задовольнити одну з істотніших потреб української нації.

Адреса Інституту : *Ukrainiński Instytut Naukowy, Służewska 7, m. 4. Warszawa, Pologne.*

КНИЖКИ НА ШЕВЧЕНКІВСЬКІ ДНІ

1. Дуже гарна книжка про Т. Шевченка для чужинців з загальним, коротким, дуже виразним оглядом українського національного відродження й з увагою на давні й новіші європейсько-українські культурні взаємини. Написав відомий наш учений Д. Дорошенко. фр.
Німецьке видання «Schewtschenko, der grosse ukrainische Nationaldichter»..... 6.—
Французьке видання «Chevtchenko, le poète national de l'Ukraine» 6.—
Англійське видання «Taras Chevchenko, the national poet of the Ukraine»..... 6.—
2. Т. Шевченко. — КОБЗАР. Перше повне народне видання за редакцією проф. В. Сімовича, з життєписом і портретом Т. Шевченка. 25.—
3. Акад. проф. д-р С. Смаль-Стоцький. «Т. Шевченко — співець самостійної України». 2.—

Продаж по всіх українських книгарнях. Де нема, звертатися на адресу:

Е. У г о в у ј , Р г а h a - Vinohrady, Chodská ul.16. Tchéco-Slovaquie

ВИДАВНИЦТВО « ДНІПРОВІ ПОРОГИ »

Н о в а к н и ж к а :
О. Л я т у р и н с ь к а .

Перша збірка поезій. **Г У С Л А** Ціна 5 франків.

Продаж по всіх українських книгарнях. Де нема, звертатися на адресу
Е. У г о в у ј . Р г а h a - Vinohrady, Chodská 16. Tchéco- Slovaquie.

О Г О Л О Ш Е Н Н Я

13 січня 1939 року в Українській Станиці в Каліші у Польщі померла емігрантка з України, мешканка Станиці, св. п. Александра Лампіго, яка залишила ріжні домові речі.

Повище подаю до відома в цілі зголошення членів родини померлої с. п. Лампіго, або правних спадкоємців.

Термін зголошення визначається три місяці, себ-то до 15 травня 1939 року. По упливі цього терміну наступить продаж річей з аукціону і жадні претензії не будуть узгляднені.

І . Л и т в и н е н к о
полковник, управитель Станиці.

Каліш, 6 лютого 1939 року.

РОЗВОДИ В ДУХОВНОМУ СУДІ ПРОВАДИТЬ

і в справах роззовових інформує

П А В Л О Д Е Н И С Е Н К О

Warszawa, ul. Wspólna 60 m. 4.

КНИЖКИ ДЛЯ ЮНАЦТВА ШКІЛЬНИХ ТА НАРОДНИХ БІБЛІОТЕК І ДЛЯ «ПРОСВІТ»

А. Кащенко. — Оповідання про славне військо запорожське низове. Ілюстрована історія Запорожжя. По-над 200 малюнків і карт. Ціна	Кч. 50.—	фр.
А. Кащенко. — На руїнах Січі. Історичне оповідання. . .		1.—
А. Кащенко. — Мандрівка на Дніпрові пороги		1.5
А. Кащенко. — Над Кодацьким порогом. Істор. оповід.		1.5
А. Кащенко. — Борці за правду. Історична повість		10.—
А. Кащенко. — Під Корсунем. Історична повість		10.—
А. Кащенко. — Славні побратими. Історичне оповідання		3.—
А. Кащенко. — З Дніпра на Дунай. Оповідання з часів скасування Січі		8.—
А. Чайківський. — Козацька помста. Оповідання з козацької старовини		7.—
Д. Мордовець. — Гетьман Петро Сагайдачний. Історичне оповідання		8.—
О. Рогова. — Тиміш Хмельниченко. Істор. повість з малюнками		10.—
Українські народні казки, з 42 малюнками, Ю. Магалецького		10.—
Казки Гавфа, частина 1-ша, з 86-ма малюнками		10.—
Казки Гавфа, частина 2-га, з 64-ма малюнками		10.—
Бехштайн. Казки. З 64-ма малюнками		12.—
Проф. І. Огієнко. — Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу. З малюнками й портретами		20.—
М. О. Ковалевський. Історія Греції та Риму. Для школи та самонауки з 46-ма малюнками й картами		8.—
«Ярина», український букварь, склав А. Воронець, з малюнками і з додатком «Як учити з букваря «Ярина»		5.—
«Ярина», українська граматика з читанкою, склав А. Воронець, з 52-ма малюнками і з додатком «Як учити з букваря «Ярина» та як вести розмови з малюнків?»		8.—
А. Воронець. — Перша читанка, з малюнками		5.—
С. Русова. — Єдина діяльна (трудова) школа		3.—
С. Русова. — Серед рідної природи. Оповідання, з малюнками		6.—
А. Животко. — Промінь. Збірник для праці з дітьми в дошкільних закладах та родинях		5.—
Моя книжка. Маленька читанка		1.—
Лєся Українка. — Первісні люде. З малюнками		1.—
М. Грушевський. — Культурно-національний рух на Україні в віці XVI-XVII, ст. 248		12.—

Продаж по всіх українських книгарнях. Де нема, звертатися на адресу:

Е. V u r o v y j , P r a h a - V i n o h r a d y , C h o d s k á u l . 1 6 . T c h é c o - S l o v a q u i e .